

«فرهیختگان» موضع مخالف ۱۳ عضو شورای امنیت سازمان ملل با درخواست آمریکا برای فعال سازی مکانیسم بازگشت خودکار تحریم‌ها علیه ایران را بررسی کرد

آمریکا در مقابل شورای امنیت

ترامپ و دوستانش در کاخ سفید به زمین و زمان زده‌اند تا بتوانند مکانیسم ماشه را علیه ایران فعال کرده و دنیا له آن ۶ قطعنامه ملغی شده در برجام را احیا کنند، اما قریب به اتفاق شواهد و قرائن از این حکایت دارد که آنها نه تنها در این مسیر ناموفق بودند، بلکه هر روزی که می‌گذرد، این عدم موفقیت دامنه بیشتری پیدا می‌کند. روز سه‌شنبه اتفاقات مهمی در سازمان ملل رخ داد. در واقع بهتر است بگوییم اظهارنظرهایی صورت گرفت که اولاً تداوم بخش ناکامی‌های آمریکایی‌ها بود و ثانیاً این بار عصیانیت آنها را نیز برانگیخت.

اولین اظهارنظر مربوط به رئیس دوره‌ای شورای امنیت بود. نماینده دائم کشور اندونزی روز گذشته و در جلسه این شورا اعلام کرد: «ما در جایگاهی نیستیم که اقدامات بیشتری درخصوص اقدام آمریکا برای کلید زدن مکانیسم بازگشت خودکار تحریم‌ها علیه ایران انجام دهیم.» اظهارنظری که گویای ایده قبلی کارشناسان درخصوص اجماع در شورای امنیت سازمان ملل مبنی بر قرار نگرفتن درخواست آمریکا در دستور کار این شورا بود. این ایده را قبلاً حقوقدان‌های آمریکایی و اعضای سابق شورای امنیت هم مطرح کرده بودند.

بعد از این اظهارنظر فرانسوی‌ها که ظاهراً این بار به نمایندگی غیررسمی از اعضای تروئیکا سخن می‌گفتند به میدان آمدند. نماینده فرانسه در شورای امنیت گفت: «ذیل قطعنامه ۲۲۳۱، آمریکا کشور عضو برنامه جامع اقدام مشترک به‌شمار نمی‌آید و بنابراین ابلاغیه این کشور برای فعال سازی مکانیسم ماشه موثر در نظر گرفته نمی‌شود.»

علاوه بر این در این جلسه روسیه و چین هم در اظهار نظرهای مهمی تصریح کردند مکانیسم بازگشت خودکار تحریم‌ها علیه ایران آغاز نشده است. این سه بحث مهم صورت گرفته از سوی اعضای شورای امنیت دقیقاً گویای همان اختلاف عمیقی بود که ۱۳ کشور عضو با ایالات متحده و جمهوری دومینیکن دارند و آن را طی اطلاعیه‌هایی به این شورا به‌صورت مکتوب

اعلام کرده بودند.

در نتیجه، این وضعیت بلافاصله باعث عصیانیت آمریکایی‌ها شد، چنانکه کلی کرافت، نماینده ایالات متحده در سازمان ملل گفت: «اجازه بدهید این را بسبب روشن بگویم که دولت دونالد ترامپ هیچ بی‌بی‌سی از اینکه در این ماجرا همراهان چندانی نداشته باشد، ندارد.» او همچنین در توهینی آشکار هم به ایران و هم به دیگر اعضای شورای امنیت اظهار کرد: «فقط از این بابت متاسفم که دیگر اعضای شورا راه‌شان را گم کرده‌اند و اکنون با ترویرست‌ها همراه شده‌اند.»

همه اینها البته در حالی صورت می‌گیرد که ظاهراً تیم دیپلماتیک

ایالات متحده در راس آنها مایک پمپئو را زبانی وتلاش در شورای امنیت ناامید شده و تلاش می‌کنند همراهانی برای خود خارج از این شورا پیدا کنند و پمپئو در یک تور مسافرتی در جنوب غرب آسیا، عازم کشورهای عربی شده و تلاش می‌کند با آنها کمپینی را علیه ایران راه‌اندازی کند. او از بحرین شروع کرده و یکی یکی جلو می‌رود، هرچند بعید است بیشتر از یک بیانیه نصفه‌ونیمه شورای هماهنگی کشورهای خلیج فارس که دوهفته پیش صادر شد، چیز بیشتری نصیبش شود.

با این حال اما همچنان موضوع اصلی در سازمان ملل فرآیند حقوقی و البته تبعات سیاسی الگوهای مواجهه با ایالات متحده

و درخواست غیرقانونی این کشور است.

در ابتدا بسیاری از کارشناسان و فعالان سیاسی معتقد بودند ایالات متحده بنا دارد با استفاده از امکانی به‌نام «وتوی مضاعف» یا همان دابل وتو ابلاغیه خود را به‌عنوان اقدامی موثر در جایگاه یکی از اعضای شرکت‌کننده در برجام به اعضای شورای امنیت و همچنین کشورهای باقیمانده در توافق هسته‌ای تحمیل کند و با دور زدن قانون و سوءاستفاده از حق وتو به خواسته خود یعنی فعال کردن مکانیسم ماشه و برگرداندن تحریم‌های ایران دست یابد، از همین رو هم بود که هفته گذشته پمپئو درخواست این کشور را به رئیس دوره‌ای شورای امنیت تحویل داد.

گفت‌وگو

عبدالرضا فرجی‌راد، سفیر اسبق ایران در نروژ در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

تحریم‌های ایران از لحاظ حقوقی امکان بازگشت ندارد

اگر نیجر مانند اندونزی رفتار نکند، خلاف قانون عمل کرده است

شود باعث ایجاد رقابت در منطقه خاورمیانه همچون کشورهای عربی عربستان و امارات خواهد شد و همه آنها می‌خواهند اتمی شوند، بنابراین این نکته ریسکی برای اروپا محسوب می‌شود.

بحران مدیریتانه فرانسه و ترکیه را در معرض جنگ دریایی قرار داده است اروپا نمی‌خواهد چنین اتفاقی رخ دهد، چرا که این قاره در همسایگی خاورمیانه قرار دارد و خود آنها نیز همین حالا مشکلات بسیاری دارند، کما اینکه در مدیریتانه مسائل ژئوپلیتیکی بزرگ‌تر شده و بحرانی نیز در آنجا شکل گرفته، طوری که این بحران، فرانسه و ترکیه را در معرض جنگ دریایی قرار داده است. آنها از سوی دیگر مشاهده می‌کنند که ترامپ در کاخ سفید همانند افراد عاقل و حسابی رفتار نمی‌کند و هیچ حساب و کتابی ندارد لذا نمی‌توانند دنبال فردی راه بیفتند که این گونه است و از سوی دیگر این احتمال وجود دارد که ترامپ دو ماه آینده رئیس‌جمهور آمریکا نباشد.

بنابراین اروپا هرگز تمام تخم‌مرغ‌های خود را در سبید کسی نمی‌گذارد که ممکن است بازنده باشد، در واقع آنها نمی‌خواهند به ترامپی امتیاز بدهند که روی نتیجه انتخابات او اثر مثبت بگذارد.

دو اتفاقی که در هفته گذشته رخ داد یعنی یکی مساله لغو ادامه تحریم‌های تسلیحاتی ایران و دیگری مکانیسم ماشه شکست سیاسی بزرگی برای آمریکا بود که نباید دست کم گرفت، به طوری که در تاریخ سازمان ملل بی‌سابقه است که بزرگ‌ترین ابرقدرت دنیا دو بار دو مساله را در شورای امنیت مطرح کند و همه کشورها غیر از دومینیکن با آن مخالفت کنند.

یک سوال مهم دیگری که وجود دارد این است که با توجه به اینکه آمریکا ابلاغیه فعال شدن مکانیسم را داده، برخی کارشناسان معتقدند باید برای ابطال نظر آمریکا رای گیری صورت گیرد، چرا که در غیر این صورت ممکن است به صورت اتوماتیک همه قطعنامه قبلی در پایان شهر یورا احیا شود، نظر شما چیست؟ آمریکا از نظر حقوقی نمی‌تواند این کار را انجام دهد، چرا که آمریکا از برجام خارج شده است البته آمریکا می‌تواند به‌زور بعد از یک ماه بگوید من خودم مکانیسم ماشه را اعمال می‌کنم که در این صورت هم نمی‌تواند کار خاصی از پیش ببرد، چرا که تحریم دیگری باقی نمانده، در حالی که ما حتی نمی‌توانیم نفت بفروشیم و دارو وارد کشور کنیم. از سویی دیگر آمریکا تا بخواهد کار خاصی انجام دهد انتخابات آمریکا انجام شده است، بنابراین ایالات متحده نسبت به ایران در مخصمه قرار گرفته است و ترامپ چوب این اقدامات خصمانه و ناجیبانه خود را می‌خورد.

نصرت‌الله تاجیک، سفیر اسبق ایران در اردن در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

آمریکامی خواهد خواسته خود را به سازمان ملل حقه کند

آمریکا به بن‌بست رسیده است و تنها می‌تواند ۶ قطعنامه قبلی به‌عنوان تحریم آمریکا اعمال کند

به عقیده من جادارد هم مقامات کشور و هم نمایندگی ایران در نیویورک نسبت به این انتصاب تروریسم به ایران شکایت رسمی را در سازمان ملل تنظیم ثبت کنند. وزارت امور خارجه کتبا و رسماً به سفارت سوئیس در تهران درباره این موارد اعتراض کند که بتواند از پیامدها و پیگیری‌های بعدی استفاده کند.

آمریکا به بن‌بست رسیده است و تنها می‌تواند ۶ قطعنامه قبلی به‌عنوان تحریم آمریکا اعمال کند

ارزیابی شما از وقایع سازمان ملل بعد از تحولات این چند روز چیست؟ از نظر سیاسی آمریکا در این مرحله به بن‌بست رسیده است. تنها کاری که می‌تواند انجام دهد این است که قطعنامه‌ها تحت فصل ۷ بود و شورای امنیت تحمیل کرده را راساً به‌عنوان تحریم‌های آمریکا اعمال کند. اینکه چقدر در این زمینه موفق شود تا بتواند سایر کشورها را تحت فشار قرار دهد تا از این قطعنامه‌ها تبعیت کنند، قدری بستگی به اراده بین‌المللی و همچنین بستگی به تداوم بازی خوب ما دارد که ما چگونه با این ۱۳ عضو مخالف می‌خواهیم تعامل دیپلماتیک با سیاسی داشته باشیم. بنابراین معتقدم این رویه درخصوص تحریم‌های آمریکا شک‌بیشتری ایجاد می‌شود. مثلاً در تحریم‌های قبلی آمریکا نهادی مثل بانک HSBC ناچار می‌شد تبعیت کند اما اکنون این گونه شرکت‌ها نسبت به گذشته دست بازتری خواهند داشت. معتقدم در نتیجه اتفاقات این روزها مواضع آمریکا نسبت به تحریم‌های سابق هم تضعیف می‌شود.

ماه آینده نیجر به‌جای اندونزی ریاست موقت شورای امنیت را برعهده دارد. آیا هم نیجر و هم کشورهای اروپایی تا‌ام‌ا‌ک‌ت‌ب‌ر همین مواضع را ادامه خواهند داد؟ من بعید می‌دانم با آن مقدمه‌ای که بیان کردم، ترامپ موفق شود جلوی خاتمه یافتن تحریم‌های تسلیحاتی را بگیرد، یعنی من معتقد هستم تحریم‌های تسلیحاتی خاتمه می‌یابد. البته به بازی‌های اروپا باید دقت شود. اروپایی‌ها دغدغه خاصی خود را دارند و باید قدری مخصوصاً با اروپا این تعامل را داشته باشیم. چین و روسیه در اردوگاه ما هستند ولی به اروپا نباید اجازه دهیم نظری مخالف موضع کنونی خود بگیرد. باید همچنان به استراتژی خود مانم ادامه دهیم و سعی کنیم اروپا را به روشی شده در اردوگاه خود تا آن زمان نگه داریم. باید در این یک ماه هم با همین شرایط مدارا کنیم. عدم اجرای قطعنامه ۲۲۳۱ امر راحتی نیست. اگر قرار باشد قطعنامه‌های شورای امنیت این چنین هوا برود اداره یک نظام بین‌المللی آنارشیستیک که دارای پلیس، نیروی انتظامی، دادگاه و قاضی نیست ممکن نخواهد بود و لذا معتقدم قطعنامه ۲۲۳۱ اجرایی می‌شود ولی به بازی‌ها و تعامل ما خیلی بستگی دارد و دقت کنیم این زمینه از بین نرود.

وزارت خارجه از آمریکا به سازمان ملل شکایت کند

آمریکا یک کشور درجه دهم آفریقایی نیست. آمریکا ابرقدرت سیاسی-اقتصادی و نظامی جهان است ولی این اقدامات ناشایست و نسنجیده و شعیده بازی ترامپ باعث شده ملتی که بزرگ و قدرتمند و ثروتمند است را به این روز بیندازد که نتواند در شورای امنیت به جز دومینیکن که در او وابستگی به آمریکا است، پشت‌سر تصمیم و خواست خود قرار دهد.

سفیر آنها خطاب به نزدیک‌ترین هم‌میانان خود نظیر انگلیس اظهار گله می‌کند و آنها را همدست با تروریسم می‌داند و از لفظی که هم‌شان خودشان است استفاده می‌کند.

نصرت‌الله تاجیک، دیپلمات و سفیر اسبق ایران در اردن در گفت‌وگو با «فرهیختگان» وقایع سازمان ملل و مخالفت‌ها با درخواست آمریکا برای فعال سازی مکانیسم ماشه را مورد بررسی قرار داد که مشروح آن را در ادامه از نظر می‌گذرد.

|||

تحلیل شما از مخالفت‌ها با درخواست اخیر آمریکا چیست و چرا چنین اتفاقی رخ داده است؟

در اینجا دو مولفه وجود دارد. آمریکا تلقی غلطی از مکانیسم ماشه یا برگشت سریع و اتوماتیک قطعنامه‌ها دارد. البته من فکر می‌کنم می‌دانستند کار به اینجا کشیده می‌شود ولی با استفاده از قدرت سیاسی، اقتصادی و هژمونیک خود دنبال این بودند آن را به مجامع بین‌المللی و مشخصاً سازمان ملل حقه‌کنند ولی خوشبختانه به دلایلی در این راه موفق نشدند.

به عقیده من دو دلیل عمده در اینجا می‌تواند وجود داشته باشد و ممکن است هر تحلیلگری به هر کدام از این دو زمینه بستر وزن خاصی بدهد.

اول به عقیده من بازی خوب ایران بعد از خروج ترامپ از برجام بود. برجام حاصل بین‌المللی فکر کردن ما بود؛ یعنی در برجام تلاش کردم با جامعه بین‌المللی همکاری کنیم و در داخل هنجارهای بین‌المللی بازی کنیم. در ادامه این بازی خوب استراتژی‌ای اتخاذ کردم که این استراتژی دو مولفه داشت. مولفه اول این بود که ترامپ را در انزوای ناشی از خروج از برجام تنها نگه داریم. به عبارت دیگر اجازه ندهیم علیه ما یارگیری کند. مولفه دوم این بود که برجام را تا جایی مقدس دانستیم که مردم و مملکت نافع باشد، منظورم ۵ گامی است که بعداً برداشته شد. در مجموع این دو مولفه باعث شد که ترامپ نه تنها نتوانست اجماع‌سازی علیه ایران انجام دهد بلکه حتی نتوانست نزدیک‌ترین هم‌پیمانان خود را به سمت خود جذب کند. دومین مولفه این است که ترامپ با اقدامات یکجانبه گرایانه خود و برهم زدن هنجارهای بین‌المللی، خروج از مجامع بین‌المللی، تاکید بر شعار اول آمریکا و... در حقیقت باعث دلگیری بین‌المللی شد. به عبارت دیگر بعد از دو جنگ جهانی که حاصل آن کشتار میلیون‌ها نفر و از بین رفتن هزینه‌های بسیار زیادی بر مردم جهان بود عقلاً دنیا مخصوصاً دانشمندان و دست‌اندرکاران روابط بین‌الملل به این رسیدند که به جای ایجاد قدرت هژمونیک یا سلطه‌طلبی و یکجانبه‌گرایی، الگو یا مدل توسعه همکاری‌ها را در صحنه بین‌المللی براساس فرمول چندجانبه‌گرایی تعریف کنند، نه یکجانبه‌گرایی! لذا این اقدامات ترامپ با آن بستر متناقض بود و به عقیده من دلگیری بین‌المللی از خود به‌جا گذاشت و این است که شما شاهد هستید از ۱۵ عضو شورای امنیت ۱۳ عضو با این تلقی و با این اعلامیه مخالفت می‌کنند. با این تفسیر و مقدمه، من معتقدم آمریکا و مشخصاً ترامپ به دلیل عدم ثبات رای و عدم انسجام فکری و نشناختن قدرت ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی ایران که وزن ایران را نتوانست خوب درک کند، دست به آن شعیده‌بازی زد و فکر کرد می‌تواند کشورهای دیگر را همراه خود کند که خوشبختانه موفق نشد و باعث این بی‌آبرویی شد که الان شاهد هستیم.

وزارت خارجه از آمریکا به سازمان ملل شکایت کند

آمریکا یک کشور درجه دهم آفریقایی نیست. آمریکا ابرقدرت سیاسی-اقتصادی و نظامی جهان است ولی این اقدامات ناشایست و نسنجیده و شعیده بازی ترامپ باعث شده ملتی که بزرگ و قدرتمند و ثروتمند است را به این روز بیندازد که نتواند در شورای امنیت به جز دومینیکن که در او وابستگی به آمریکا است، پشت‌سر تصمیم و خواست خود قرار دهد.

سفیر آنها خطاب به نزدیک‌ترین هم‌میانان خود نظیر انگلیس اظهار گله می‌کند و آنها را همدست با تروریسم می‌داند و از لفظی که هم‌شان خودشان است استفاده می‌کند.

امنیت اروپا چگونه با نقض برجام به خطر می‌افتد که حاضر شدن به خاطر آن در مقابل تصمیم آمریکا بایستند؟ برداشت اروپا این بوده است که اگر برنامه هسته‌ای ایران رشد کرده و توسعه داده